

Василь Васильович Кікінчук,

*кандидат юридичних наук, завідувач кафедри криміналістики,
судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Злочин як негативне явище являє собою об'єктивне відображення кількісних та якісних змін у навколишньому середовищі, які суперечать елементарним принципам моралі й переступають межу ратифікованих правил поведінки в суспільстві. Будь-які кримінальні правопорушення є унікальними за своєю сутнісною природою протиправної поведінки окремих індивідів соціуму. Це зумовлено тим, що кожному притаманна характерна, інколи закономірна лінія поведінки, яка спрямована на реалізацію злочинного задуму у відповідній сфері людського життя. Запорукою ефективного розслідування злочинної діяльності є застосування практично обґрунтованих тактичних рекомендацій щодо особливостей проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

У сучасних умовах реформування кримінального процесуального блоку, що, серед іншого, проявилось у набранні чинності в 2012 році Кримінального процесуального кодексу України, ухваленні законів України «Про Національну поліцію України», «Про судоустрій і статус суддів», прийнятті наказу МВС України «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України» та інших нормативно-правових актів, виникає нагальна потреба у дотриманні вектору безпеки за Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020». Йдеться, насамперед, про забезпечення чесного і неупередженого правосуддя, невідкладне проведення очищення влади на всіх рівнях та забезпечення впровадження ефективних механізмів протидії корупції. Згаданий вектор передбачає перебудову правоохоронних органів, зміну усталеного «формального» підходу до виконання службових обов'язків, модернізацію матеріально-технічної бази тощо.

Далеко не останнє місце у структурі правоохоронних органів посідають підрозділи досудового розслідування, які адмініструють процес встановлення об'єктивної істини у злочинах. Останній зосереджений у дотриманні принципів верховенства права,

законності, рівності перед законом і судом, поваги до людської гідності, забезпечення права на свободу та особисту недоторканність, недоторканності житла чи іншого володіння особи, таємниці спілкування, невтручання в приватне життя, недоторканності права власності, презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини, публічності, диспозитивності, розумності строків та інших. При цьому, відносно сучасними засобами досудового розслідування виступають негласні слідчі (розшукові) дії як різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених ст. 246 КПК України [1].

Питання організаційних та тактичних аспектів реалізації негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, їх розмежування з оперативно-розшуковими заходами були предметом досліджень низки вітчизняних науковців, серед яких Б.І. Бараненко, І.П. Козьяков, В.А. Колеснік, О.Б. Комарицька, Д.Й. Никифорчук, М.А. Погорецький, Є.Д. Скулиш, В.М. Тертишник, С.Р. Тагієв, М.Є. Шумило, А.Б. Щербаковський та інші. Незважаючи на вагомий внесок зі сторони вказаних науковців в інститут дослідження окресленої проблематики, вона й досі залишається надзвичайно актуальною та має значення для з'ясування концептуальних засад проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

Станом на сьогодні є достатня кількість наукових праць, тематика яких торкається питання дослідження сутності та значення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні; механізму проведення негласних слідчих (розшукових) дій за окремими видами кримінальних правопорушень; диференціації негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів.

Поряд з цим, на наше переконання перспективним напрямком виступатиме саме дослідження завдань й організаційно-тактичних особливостей проведення негласних слідчих (розшукових) дій з урахуванням останніх наукових досягнень у сфері криміналістичної тактики та законодавчої регламентації зазначеного різновиду службової діяльності. Зокрема, мова йде про специфіку використання техніко-криміналістичних та оперативно-технічних засобів на всіх стадіях провадження окремих видів негласних слідчих (розшукових) дій.

Список використаної літератури: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 11.10.2021)